

Cristian Bălan

Andrei Zarafiu

Ioan-Paul Chiș

Procedură penală. Partea generală. Partea specială **Culegere de teste grilă comentate și explicate**

Ediția 6
- revizuită și adăugită -

Editura C.H. Beck
București 2024

Cuprins

Ghid de utilizare	VII
Abrevieri.....	XI
Partea generală	1
Capitolul I. Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal.....	3
Răspunsuri.....	18
Capitolul II. Participanții în procesul penal și competența organelor judiciare	49
Răspunsuri.....	75
Capitolul III. Probele, mijloacele de probă și procedeele probatorii.....	144
Răspunsuri.....	152
Capitolul IV. Măsurile preventive și alte măsuri procesuale	179
Răspunsuri.....	193
Capitolul V. Actele procesuale și procedurale comune	235
Răspunsuri.....	244
Partea specială	285
Capitolul I. Urmărirea penală	287
Răspunsuri.....	302
Capitolul II. Camera preliminară	347
Răspunsuri.....	353
Capitolul III. Judecata.....	369
Secțiunea 1. Dispoziții generale. Judecata în primă instanță	369
Secțiunea a 2-a. Căile ordinare de atac. Apelul și contestația.....	383
Secțiunea a 3-a. Căile extraordinare de atac	395
Răspunsuri.....	403
Capitolul IV. Proceduri speciale	489
Răspunsuri.....	497
Capitolul V. Executarea hotărârilor penale.....	517
Răspunsuri.....	521

Partea generală

Capitolul I

Acțiunea penală și acțiunea civilă în procesul penal

1. În latura civilă a cauzei penale:

- a) dacă partea civilă transmite unei alte persoane pe cale convențională dreptul la repararea prejudiciului, acțiunea civilă nu va mai putea fi exercitată în cadrul procesului penal;
- b) partea civilă poate renunța în mod legal la pretențiile civile și oral, după terminarea cercetării judecătorești în primă instanță;
- c) în caz de deces al inculpatului, acțiunea civilă nu poate continua în fața instanței penale chiar dacă partea civilă indică în termen de 2 luni de la data decesului moștenitorii inculpatului.

2. Instanța penală trebuie să soluționeze acțiunea civilă exercitată în procesul penal atunci când, pe latură penală, constată că:

- a) fapta nu există;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- c) a intervenit retragerea plângerii prealabile într-o cauză în care acțiunea penală s-a pus în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

3. În procesul penal:

- a) partea civilă poate mări sau micșora întinderea pretențiilor până la terminarea cercetării judecătorești;
- b) instanța de judecată este obligată să introducă din oficiu în cauză partea responsabilă civilmente, în cazul în care acțiunea civilă se exercită în numele părții civile din oficiu;
- c) disjungerea acțiunii civile poate fi dispusă și din oficiu de către instanța de judecată.

4. Atunci când instanța de judecată constată:

- a) atât cazul de împiedicare prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C.proc.pen. (fapta nu este prevăzută de legea penală), cât și pe cel prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. g) teza I C.proc.pen. (a fost retrasă plângerea prealabilă), va pronunța achitarea inculpatului;
- b) că inculpatul în sarcina căruia s-a reținut infracțiunea de tăinuire este nepotul de soră al celui care a săvârșit infracțiunea din care provine bunul tăinuit va lăsa nesoluționată acțiunea civilă exercitată în cauză;
- c) că acțiunea penală este lipsită de obiect pronunță soluția achitării.

5. Fiind audiat din nou în legătură cu împrejurările în care s-a încheiat contractul de achiziții publice cu privire la care se efectuează cercetări în cauza având ca obiect săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu, martorul A.B. a făcut afirmații necorespunzătoare adevărului prin raportare atât la celelalte probe

administrare în cauză, cât și la propriile declarații date anterior. Ca urmare a sesizării din oficiu, procurorul de caz a dispus extinderea urmăririi penale în cauză și cu privire la săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă pentru ca ulterior să dispună efectuarea în continuare a urmăririi penale față de suspectul A.B. pentru săvârșirea acestei infracțiuni. După aducerea la cunoștință a calității de suspect, A.B. dă o nouă declarație prin care revine asupra afirmațiilor mincinoase, retrăgându-le și relatând împrejurări necorespunzătoare adevărului. În considerare a acestor aspecte:

- a) în cauză nu este incident impedimentul prevăzut de art. 16 lit. h) C.proc.pen. – cauza de nepedepsire constând în retragerea mărturiei mincinoase;
- b) în cauză este incident impedimentul prevăzut de art. 16 lit. d) C.proc.pen. – există o cauză justificativă;
- c) în cauză punerea în mișcare a acțiunii penale față de A.B. nu s-ar putea dispune prin aceeași ordonanță prin care se dispune inculparea pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu.

!6. După începerea cercetării judecătorești:

- a) acțiunea penală se stinge în cazul în care persoana vătămată își retrage plângerea prealabilă, dacă infracțiunea este dintre cele pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;
- b) acțiunea penală se stinge ca urmare a încheierii unui acord de mediere între inculpat și persoana vătămată, dacă infracțiunea este dintre cele pentru care acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;
- c) acțiunea penală se stinge dacă a intervenit împăcarea, într-o cauză având ca obiect săvârșirea unei infracțiuni de înșelăciune.

7. Potrivit Codului penal, întreruperea cursului sarcinii în scop terapeutic, în interesul mamei sau al fătului, nu constituie infracțiune. Constatarea unei astfel de situații într-o cauză ce are ca obiect tocmai această faptă de întrerupere a cursului sarcinii determină soluția:

- a) achitării;
- b) clasării;
- c) încetării procesului penal.

8. Poate fi act de inculpare în procesul penal:

- a) rechizitoriul întocmit într-o cauză în care infracțiunea a fost săvârșită de mai multe persoane, iar anterior acțiunea penală fusese pusă în mișcare doar pentru unii dintre participanți;
- b) încheierea de ședință în care se face mențiune despre constatarea, de către președintele de complet, a săvârșirii unei infracțiuni de audiență și despre identificarea făptuitorului;
- c) ordonanța prin care procurorul de caz dispune disjungerea cauzei cu privire la unii dintre participanții la săvârșirea unei infracțiuni.

9. În cazul în care, din probele administrate în cauză, reiese că inculpatul A.B., șofer al unui autovehicul, nu a manifestat suficientă prudență la trecerea la nivel de cale ferată simplă, fără bariere, conduită care a condus la coliziunea cu un tren

neobservat de șofer și vătămarea corporală a mai multor pasageri ai autovehiculului, procurorul:

- a) va dispune clasarea, pe motivul existenței unei cauze justificative;
- b) va dispune clasarea, pe motivul existenței unei cauze de neimputabilitate;
- c) va continua exercitarea acțiunii penale.

!10. Indicați enunțul corect referitor la trăsăturile acțiunii penale:

- a) în faza de judecată, acțiunea penală poate fi revocată de procuror doar dacă acesta constată că există vreuna din cauzele care împiedică exercitarea acțiunii penale;
- b) acțiunea penală este o acțiune obligatorie, în sensul că procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală atunci când există probe cu privire la săvârșirea infracțiunii de către o anumită persoană și nu există vreo cauză de împiedicare;
- c) acțiunea penală nu poate fi exercitată împotriva succesorilor inculpatului sau, când inculpatul este minor, împotriva reprezentanților săi legali.

11. După punerea în mișcare a acțiunii penale:

- a) instanța de judecată nu mai poate extinde acțiunea chiar dacă descoperă în sarcina inculpatului date cu privire și la alte acte materiale care intră în conținutul infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată;
- b) organul de cercetare penală poate extinde acțiunea penală, în cauzele în care efectuează urmărirea penală, dacă constată fapte noi;
- c) procurorul, din oficiu, poate extinde acțiunea penală în cazul în care constată că la săvârșirea infracțiunii au participat și alte persoane.

12. În cazul în care, din probele administrate în cauză, se reține atât culpa autorului faptei, determinantă în producerea rezultatului periculos, cât și o culpă a victimei (într-o proporție mai mică):

- a) poate fi reținut impedimentul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C.proc.pen. – fapta nu este prevăzută de legea penală;
- b) poate fi reținut impedimentul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. b) teza a II-a C.proc.pen. – fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege;
- c) acțiunea penală poate fi exercitată în continuare.

13. În ipoteza în care pentru fapta săvârșită de inculpat poate fi reținută existența atât a unei cauze justificative, dar și a unei cauze de neimputabilitate, procurorul de caz:

- a) va dispune clasarea în baza art. 16 alin. (1) lit. d) C.proc.pen. pe temeiul existenței doar a cauzei justificative;
- b) va dispune clasarea în baza art. 16 alin. (1) lit. d) C.proc.pen. pe temeiul existenței doar a cauzei de neimputabilitate;
- c) va dispune clasarea în baza art. 16 alin. (1) lit. d) C.proc.pen. pe temeiul existenței ambelor cauze.

14. Acțiunea penală poate fi exercitată în procesul penal:

- a) și împotriva suspectului, însă doar dacă este o persoană juridică;
- b) și împotriva moștenitorilor inculpatului persoană fizică care a decedat, însă doar dacă sunt introduși în procesul penal în termen de cel mult 2 luni de la data decesului;
- c) și împotriva unui minor care răspunde penal.

15. Existența vreunui din cauzele care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale:

- a) nu poate determina stingerea acțiunii penale în procedura de cameră preliminară;
- b) nu poate fi valorificată în cursul urmăririi penale de către judecătorul de drepturi și libertăți;
- c) nu poate fi constatată din oficiu de către instanță în cursul judecării.

16. Cu privire la cauzele care împiedică punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale:

- a) transferul de proceduri își produce efectele impeditivă dacă procedura transferată are ca obiect tragerea la răspundere penală, iar aceste efecte au caracter definitiv;
- b) amnistia antecondamnatorie stinge acțiunea penală deja declanșată, dar nu exclude exercitarea în continuare a acțiunii civile izvorâte din săvârșirea infracțiunii;
- c) cauza de nepedepsire își produce efectele impeditivă *in personam*, dar nu stinge acțiunea civilă izvorâtă din săvârșirea infracțiunii.

17. Pentru punerea în mișcare sau exercitarea acțiunii penale, are natura unui impediment care derivă din lipsa de obiect a acțiunii penale:

- a) deschiderea procedurii insolvenței față de un inculpat persoană juridică;
- b) formularea plângerii prealabile de către o persoană care nu are calitatea cerută de lege;
- c) retragerea plângerii prealabile în cauzele în care, deși era nevoie de o plângere prealabilă, acțiunea penală a pornit din oficiu, chiar dacă actul retragerii nu este însușit de către procuror.

18. Hotărârea de punere sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare, luată în ședința comună a celor două camere cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor:

- a) are natura unei condiții prealabile necesare pentru a se dispune efectuarea în continuare a urmăririi penale față de o persoană;
- b) reprezintă un act de inculpare;
- c) dacă lipsește, echivalează cu un impediment care derivă din lipsa de temei a acțiunii penale.

19. În situația în care, în urma probelor legal administrate după începerea urmăririi penale, procurorul constată că urmarea periculoasă nu este rezultatul niciunei activități umane și nici nu poate fi reținută vreoa culpă în sarcina vreunei persoane:

- a) va fi reținut impedimentul prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C.proc.pen. – fapta nu este prevăzută de legea penală;
- b) va fi reținut impedimentul prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. a) C.proc.pen. – fapta nu există;
- c) va fi reținut impedimentul prevăzut la art. 16 alin. (1) lit. c) C.proc.pen. – nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea.

20. Dacă persoana care a dat bani unui funcționar public pentru ca acesta să nu își îndeplinească un act ce intră în îndatoririle sale de serviciu a fost constrânsă prin orice mijloace de către cel care a luat mita va fi reținut:

- a) impedimentul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. d) teza a II-a C.proc.pen. – există o cauză de neimputabilitate;
- b) impedimentul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. h) C.proc.pen. – există o cauză de nepedepsire;
- c) impedimentul prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. d) teza I C.proc.pen. – există o cauză justificativă.

21. Indicați enunțul corect referitor la acțiunea penală:

- a) obiectul acțiunii penale nu poate fi realizat fără intervenția instanței de judecată;
- b) indivizibilitatea acțiunii penale operează doar în cauzele în care punerea în mișcare a acțiunii este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate;
- c) chiar dacă este indivizibilă, aceeași acțiune penală poate fi exercitată în cauze diferite.

22. Dacă înainte de reținerea, arestarea sau de punerea în mișcare a acțiunii penale ca urmare a afirmațiilor mincinoase ale unui martor acesta își retrace mărturia, în cauza în care se efectuează urmărirea cu privire la fapta martorului se va reține existența:

- a) impedimentului prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. d) teza I C.proc.pen. – există o cauză justificativă;
- b) impedimentului prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. d) teza a II-a C.proc.pen. – există o cauză de neimputabilitate;
- c) impedimentului prevăzut de art. 16 alin. (1) lit. h) C.proc.pen. – există o cauză de nepedepsire.

23. Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu în procesul penal:

- a) când există probe sau indicii temeinice din care rezultă suspiciunea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune;
- b) când se constată că există probe din care rezultă presupunerea rezonabilă că o persoană a săvârșit o infracțiune și nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1) C.proc.pen.;
- c) când din datele și probele existente în cauză rezultă indicii rezonabile că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală.

24. Între factorii acțiunii penale:

- a) temeiul material al acțiunii constă în norma juridică de incriminare;
- b) obiectul acțiunii constă în tragerea la răspundere penală a persoanei care a încălcat norma substanțială prin săvârșirea faptei și împotriva căreia este exercitată acțiunea;
- c) subiect activ al acțiunii penale nu poate fi persoana vătămată în cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de plângerea prealabilă a acesteia.

125. Acțiunea penală poate fi pusă în mișcare:

a) și prin ordonanța emisă de către organul de cercetare penală al Poliției Judiciare, însă doar în cauzele în care urmărirea penală nu trebuie efectuată în mod obligatoriu de către procuror sau de către organele de cercetare penală speciale;

b) și prin declarația orală a procurorului care participă la judecata unei cauze desfășurate în fața instanței de contencios administrativ;

c) și prin încheierea judecătorului de cameră preliminară care, admitând plângerea formulată împotriva unei ordonanțe de clasare, dispune începerea judecării.

26. Exercițarea acțiunii penale:

a) nu este permisă în procedura de cameră preliminară;

b) este permisă chiar dacă există o cauză de neimputabilitate, dar suspectul a cerut continuarea procesului penal;

c) este permisă chiar dacă există o cauză de nepedepsire, dar persoana vătămată a cerut continuarea procesului penal în condițiile legii.

27. Nu are natura unui impediment care derivă din lipsa de temeii a acțiunii penale:

a) existența unei cauze de nepedepsire;

b) existența unei cauze de neimputabilitate;

c) existența autorității de lucru judecat.

28. Hotărârea definitivă a instanței civile:

a) nu are niciodată autoritate de lucru judecat în fața instanței penale sub niciun aspect;

b) are autoritate de lucru judecat asupra unei chestiuni prealabile în procesul penal, inclusiv împrejurările de care depinde stabilirea elementelor constitutive ale infracțiunii;

c) are autoritate de lucru judecat în fața organelor judiciare penale doar cu privire la persoana care a săvârșit fapta penală.

29. Are natura unei cauze care stinge acțiunea civilă exercitată în procesul penal:

a) împăcarea intervenită într-o cauză în care acțiunea penală s-a pus în mișcare din oficiu și pentru care legea prevede că înlătură răspunderea penală;

b) acordul de mediere, însă doar dacă intervine într-o cauză privind o infracțiune pentru care acțiunea penală s-a pus în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;

c) retragerea plângerii prealabile care intervine într-o cauză privind o infracțiune pentru care acțiunea penală s-a pus în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

30. Renunțarea la pretențiile civile stinge acțiunea civilă exercitată în procesul penal:

a) dacă este formulată oral în cursul dezbaterilor în apel;

b) dacă este formulată în scris de persoana vătămată până la terminarea cercetării judecătorești în primă instanță;

c) și dacă este formulată oral de partea civilă în cursul cercetării judecătorești la instanța de apel.

31. Rezolvând acțiunea civilă exercitată în procesul penal, instanța penală nu poate pronunța soluția admiterii acțiunii civile atunci când, pe latură penală, pronunță soluția achitării pe motivul că:

- a) fapta nu există;
- b) fapta nu este prevăzută de legea penală;
- c) fapta nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege.

32. În procesul penal, chiar dacă nu există constituire de parte civilă, instanța se pronunță din oficiu cu privire la aspecte ce țin de rezolvarea acțiunii civile în legătură cu:

- a) repararea prejudiciului nepatrimonial, însă doar în cazul infracțiunilor care au avut ca urmare moartea persoanei;
- b) restabilirea situației anterioare săvârșirii infracțiunii, însă doar dacă persoana vătămată este lipsită de capacitate de exercițiu;
- c) desființarea parțială a unui înscris.

33. Acțiunea civilă exercitată într-o cauză penală având ca obiect săvârșirea unei infracțiuni de omor se poate stinge prin:

- a) recunoașterea în totalitate a pretențiilor civile de către inculpat, chiar fără acordul părții responsabile civilmente;
- b) încheierea unei tranzacții;
- c) încheierea unui acord de mediere, însă doar dacă intervine până la începerea cercetării judecătorești.

34. În cazul în care persoana vătămată s-a constituit parte civilă în procesul penal și ulterior acestui moment intervine decesul inculpatului:

- a) instanța de judecată va lua act de intervenția decedului și va respinge acțiunea;
- b) acțiunea civilă poate fi exercitată în continuare prin introducerea în proces a moștenitorilor inculpatului în termen de 2 luni de la data decedului;
- c) instanța de judecată va lăsa nesoluționată acțiunea civilă.

35. Dacă acțiunea civilă a fost declanșată de partea civilă și soluționată în procesul penal:

- a) persoana vătămată mai poate introduce o altă acțiune civilă la instanța civilă pentru repararea prejudiciului descoperit după constituirea de parte civilă;
- b) persoana vătămată nu mai poate introduce acțiune civilă la instanța civilă pentru aceleași pretenții dacă a renunțat în procesul penal la pretențiile civile;
- c) dacă se constată din probe noi că prejudiciul nu a fost integral acoperit de instanța penală, diferența poate fi cerută în fața instanței civile.

36. În cazul în care acțiunea penală și acțiunea civilă pentru repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune nu se exercită în fața aceluiași organe judiciare:

- a) judecata acțiunii civile nu se suspendă dacă punerea în mișcare a acțiunii penale a avut loc după ce instanța civilă a pronunțat o hotărâre în primă instanță;

Răspunsuri

Întrebarea 1: răspuns b, c

Varianta a) este greșită. Potrivit art. 20 alin. (7) C.proc.pen., dacă dreptul la repararea prejudiciului a fost transmis pe cale convențională unei alte persoane, aceasta nu poate exercita acțiunea civilă în cadrul procesului penal. Dacă transmiterea acestui drept are loc după constituirea ca parte civilă, acțiunea civilă poate fi disjunsă. Enunțul prezentei grile se referă la partea civilă → deci acțiunea civilă este deja exercitată la momentul transmiterii dreptului, urmând a se aplica teza finală a art. 20 alin. (7) C.proc.pen.

Varianta b) este corectă. Potrivit art. 22 alin. (1) și (2) C.proc.pen., partea civilă poate renunța, în tot sau în parte, la pretențiile civile formulate, până la terminarea dezbaterilor în apel. Renunțarea se poate face fie prin cerere scrisă, fie oral în ședința de judecată.

Varianta c) este corectă. În art. 24 C.proc.pen. sunt reglementate situațiile în care intervine decesul părții civile sau al părții responsabile civilmente. În ambele cazuri, organele judiciare competente vor continua exercitarea acțiunii penale, legiuitorul dând însă posibilitatea titularilor acțiunii civile de a-și manifesta voința în sensul continuării sau nu a exercitării acestei acțiuni în procesul penal. Spre deosebire de ipotezele prevăzute în art. 24 C.proc.pen., decesul inculpatului este o cauză de împiedicare a exercitării acțiunii penale, prevăzută la art. 16 alin. (1) lit. f) C.proc.pen. În aceste situații, nemaiputându-se exercita acțiunea principală (cea penală), nu se mai poate exercita nici acțiunea civilă, accesorie acțiunii penale, instanța urmând a dispune *lăsarea nesoluționată a acțiunii civile, în temeiul art. 25 alin. (5) C.proc.pen.*

Întrebarea 2: răspuns a

Potrivit art. 25 alin. (5) și (6) C.proc.pen., în caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza I, lit. e), f) – cu excepția prescripției, i) și j), în caz de încetare a procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prealabile, precum și în cazul prevăzut de art. 486 alin. (2), instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă. Instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă și în cazul în care moștenitorii sau, după caz, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții civile nu își exprimă opțiunea de a continua exercitarea acțiunii civile sau, după caz, partea civilă nu indică moștenitorii, succesorii în drepturi ori lichidatorii părții responsabile civilmente în termenul prevăzut la art. 24 alin. (1) și (2).

Astfel, variantele b) și c) sunt greșite, instanța urmând a lăsa nesoluționată acțiunea civilă când dispune achitarea, întrucât fapta nu este prevăzută de legea penală – art. 16 lit. b) teza I sau la încetarea procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prealabile – art. 16 lit. g).

Varianta a) este corectă, instanța urmând a respinge acțiunea civilă ca neîntemeiată. Pentru a angaja răspunderea civilă delictuală este necesar a se dovedi că inculpatul este vinovat de săvârșirea unei fapte ilicite cauzatoare de prejudicii. Or, cazul prevăzut de art. 16 lit. a) – fapta nu există, lipsește de temeii acțiunea civilă, nefiind dovedit unul din temeiurile răspunderii civile delictuale – săvârșirea unei fapte (ilicite).

Întrebarea 3: răspuns a, c

Varianta a) este corectă. Potrivit art. 20 alin. (5) lit. b) C.proc.pen., până la terminarea cercetării judecătorești, partea civilă poate mări sau micșora întinderea pretențiilor.

Varianta b) este greșită. Potrivit art. 21 alin. (1) C.proc.pen., introducerea în procesul penal a părții responsabile civilmente poate avea loc, **la cererea părții îndreptățite potrivit legii civile**. Partea îndreptățită potrivit legii civile este întotdeauna *creditorul obligației de reparație* a prejudiciului cauzat prin fapta ilicită cauzatoare de prejudicii → persoana care participă în procesul penal în calitate de parte civilă. Inculpatul este, potrivit legii civile, persoana care va răspunde pentru fapta proprie, iar partea responsabilă civilmente va răspunde pentru fapta altuia, în condițiile art. 1372-1374 C.civ.

Potrivit art. 1382 C.civ., cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți solidar la reparație față de cel prejudiciat. În privința solidarității, art. 1447 C.civ. prevede posibilitatea creditorului de a cere plata oricărui dintre codebitorii solidari, fără ca acesta să îi poată opune beneficiul de diviziune. Beneficiul de diviziune este reglementat de art. 2298 C.civ. și are ca efect posibilitatea debitorului urmărit sau a fideiursorului de a cere creditorului să își dividă mai întâi acțiunea și să o reducă la partea fiecăruia.

Astfel, în temeiul legii civile, creditorul se poate îndrepta împotriva oricărui codebitor solidar, indiferent dacă acesta răspunde pentru fapta proprie sau pentru fapta altuia, solicitând repararea întregului prejudiciu, fără ca vreunul dintre debitori să aibă posibilitatea invocării beneficiului de diviziune, ce ar divide acțiunea creditorului și ar reduce-o la partea fiecărui codebitor. Codebitorii care răspund solidar pot exercita acțiunea în regres, în condițiile art. 1456 C.civ. Aceste reguli se vor aplica în mod corespunzător și în dreptul procesual penal, cu mențiunea că acțiunea civilă exercitată în procesul penal are ca obiect doar tragerea la răspundere civilă delictuală a persoanelor responsabile potrivit legii civile pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale. Această acțiune nu se poate extinde și asupra dreptului de regres al codebitorilor. În aceste condiții, partea civilă – creditor al obligației de reparație – este singura persoană îndreptățită potrivit legii civile să ceară tragerea la răspundere civilă a inculpatului-debitor al obligației de răspundere pentru fapta proprie, singur sau împreună cu partea responsabilă civilmente – debitor al obligației de răspundere pentru fapta altuia. Nici inculpatul, nici instanța nu pot interveni în manifestarea de voință a creditorului-parte civilă și nu o pot schimba, obligându-l a se îndrepta și împotriva altor codebitori solidari. O asemenea posibilitate ar contraveni efectelor solidarității între debitori, încălcând astfel art. 1447 C.civ.

Față de aceste argumente, varianta de răspuns care permite altei persoane, în afara părții civile [personal sau prin reprezentant, inclusiv procurorul, în condițiile art. 21 alin. (2) C.proc.pen.] de a solicita introducerea în cauză a părții responsabile civilmente este greșită.

Varianta c) este corectă, în temeiul art. 26 alin. (2) C.proc.pen., care permite instanței să dispună din oficiu sau la cererea procurorului ori a părților disjungerea acțiunii civile.

Întrebarea 4: răspuns a

În ipoteza soluției trimiterii în judecată, prin rechizitoriu, încheierea judecătorului de cameră preliminară (D.C.C. nr. 552/2015, M.Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015, parag. 21) ori acordul de recunoaștere a vinovăției, acțiunile judiciare exercitate în procesul penal vor fi stinse (epuizate), prin următoarele soluții: *acțiunea penală* printr-o soluție de (i) condamnare (la pedeapsa detențiunii pe viață, închisorii, amenzi penale ori la o măsură educativă); (ii) renunțare a aplicării pedepsei (în

realitate instanța renunță să stabilească pedeapsa, nu să o aplice); (iii) amânare a aplicării pedepsei; (iv) achitare [în cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d), lipsește temeiul acțiunii penale, soluție care nu poate fi dispusă în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției] ori (iv) încetare a procesului penal [în cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. e)-j)], lipsește obiectul acțiunii penale, soluție care nu poate fi dispusă în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției]; *acțiunea civilă* printr-o soluție de (i) admitere (în tot sau în parte) ori de (ii) respingere (ca inadmisibilă, tardivă sau nefondată).

De principiu, instanța penală rezolvă acțiunea civilă ori de câte ori pronunță o soluție *in merit*, respectiv de condamnare (renunțare ori amânare a aplicării pedepsei) sau de achitare. Prin excepție, instanța va lăsa nesoluționată acțiunea civilă atunci când este sesizată prin acord de recunoaștere a vinovăției dacă între părți nu s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere sau atunci când pronunță soluția achitării, în baza art. 16 alin. (1) lit. b) teza I C.proc.pen. – fapta nu este prevăzută de legea penală. Instanța va lăsa nesoluționată acțiunea civilă și în cazul pronunțării soluției încetării procesului penal în baza art. 16 alin. (1) lit. e), f) – cu excepția prescripției, i) și j), precum și în cazul retragerii plângerii prealabile.

Ivirea unui caz de împiedicare a exercitării acțiunii penale determină judiciar pronunțarea ori dispunerea unei soluții, ceea ce presupune ca organul judiciar (instanța de judecată ori procurorul) să valorifice obstacolul ivit fără întârziere, din respectivul moment lipsind legitimitatea procesuală să se efectueze alte acte specifice.

Atunci când se ivesc *simultan* două sau mai multe cazuri de împiedicare a punerii în mișcare ori a exercitării acțiunii penale organul judiciar îi va da preferință, întotdeauna, celui care lipsește de temei acțiunea penală și nu celui care o lipsește de obiectul său.

Cu privire la varianta B de răspuns, reținem că suntem în prezența cazului de împiedicare a punerii în mișcare ori a exercitării acțiunii penale dat de existența unei cauze de nepedepsire [art. 16 alin. (1) lit. h)] ori de câte ori se prevede expres în lege faptul că „nu se pedepsește” persoana care a comis respectiva faptă penală. Astfel, de pildă, nu se pedepsește autorul care își retrage mărturia mincinoasă [art. 273 alin. (3) C.pen.] ori tăinuirea săvârșită de un membru de familie [art. 270 alin. (2)] etc. Prin „membru de familie” se înțelege, potrivit art. 177 alin. (1) C.pen., a) ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude, b) soțul și c) persoanele care au stabilit relații asemănătoare acelorora dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc.

Întrebarea 5: răspuns a

Potrivit art. 273 alin. (3) C.pen., în cazul mărturiei mincinoase, „autorul nu se pedepsește dacă își retrage mărturia, în cauzele penale înainte de reținere, arestare ori de punerea în mișcare a acțiunii penale sau în alte cauze înainte de a se fi pronunțat o hotărâre sau de a se fi dat o altă soluție, ca urmare a mărturiei mincinoase”. Potrivit doctrinei și jurisprudenței, cauza de nepedepsire nu este aplicabilă în cazul în care împotriva martorului mincinos a fost pornit procesul penal pentru săvârșirea infracțiunii de mărturie mincinoasă chiar dacă retragerea mărturiei mincinoase a avut loc anterior soluției definitive a cauzei în care această mărturie a fost făcută [A. Filipaș, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*, Ed. Academiei, p. 66; I. Șandru, *Probleme în legătură cu incidența cauzelor de impunitate sau de reducere a pedepsei la infracțiunea de mărturie mincinoasă*, în *Dreptul* nr. 8/2007; Tribunalul Suprem, Decizia penală nr. 114/1982 în *Revista Română de Drept* nr. 5/82]. Retragera mărturiei trebuie să se situeze între momentul consumării infracțiunii de mărturie mincinoasă și cel al declanșării urmăririi penale împotriva

martorului mincinos. Dacă martorul este pus sub acuzație, devenind suspect sau inculpat, retragerea mărturiei mincinoase nu mai atrage beneficiul cauzei de impunitate prevăzută de lege. Practic, declarația de retragere a mărturiei mincinoasă a martorului făcută în procesul penal pornit împotriva sa pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă nu are caracterul de retragere a mărturiei în cauza în care a fost depusă ci de recunoaștere a comiterii acestei infracțiuni. Recunoașterea făcută în aceste condiții, în aceeași cauză în care are calitatea de suspect sau inculpat, nu poate conduce la apărarea de pedeapsă sau la reducerea obligatorie a acesteia [I.C.C.J., Secția penală, decizia nr. 74/RC/2016 (www.legalis.ro)].

Cauzele justificative cu caracter general sunt prevăzute exhaustiv de art. 18-22 C.pen. Pentru anumite infracțiuni legea substanțială reglementează și alte cauze justificative, cu caracter special, însă acestea fiind valorificate pe plan procesual ca impedimente care derivă din lipsa de temeie a acțiunii penale prin înlăturarea unei trăsături esențiale a infracțiunii sunt evidențiate normativ prin expresia „nu constituie infracțiuni”. Titularul exclusiv al acțiunii penale decide nu doar cu privire la declanșarea acesteia, în condițiile prevăzute de lege, ci și cu privire la forma procedurală și contextul judiciar în care acțiunea se manifestă. Ordonanța este un act complex care poate îngloba mai multe acte de dispoziție legală nelimitând dreptul procurorului ca prin același act documentar (actul formă) să dispună cu privire la mai multe acte procesuale (manifestări de voință, actul conținut).

Întrebarea !6: răspuns a, b

Potrivit art. 158 alin. (1) C.pen., efectele extinctive ale retragerii plângerii prealabile se produc dacă retragerea intervine până la pronunțarea unei hotărâri definitive. Spre deosebire, împăcarea produce efecte numai cu privire la persoanele între care a intervenit și doar dacă are loc *până la citirea actului de sesizare a instanței*, ulterior acestui moment cauza de încetare a procesului penal putând fi valorificată numai în ipoteza schimbării încadrării juridice într-o infracțiune pentru care legea a prevăzut în mod expres că este posibilă împăcarea (D.C.C. nr. 222/2023). Ca moment procesual, citirea actului de sesizare are loc în etapa verificărilor prealabile, la primul termen la care procedura de citare este legal îndeplinită și cauza este în stare de judecată – înainte de începerea cercetării judecătorești [art. 374 alin. (1) și 376 alin. (1) C.proc.pen.]. Încheierea unui acord de mediere în condițiile Legii nr. 192/2006 constituie o cauză *sui generis*, care înlătură răspunderea penală, distinctă de împăcare [(I.C.C.J., Completul pentru dezlegarea unor probleme de drept în materie penală, Decizia nr. 9/2015 (M.Of. nr. 406 din 9 iunie 2015)]. Inițial, potrivit interpretării date de către I.C.C.J. dispozițiilor art. 67 din Legea nr. 192/2006 privind medierea și organizarea profesiei de mediator, în cauzele privind infracțiuni pentru care, potrivit legii, retragerea plângerii prealabile sau împăcarea înlătură răspunderea penală, încheierea acordului de mediere își producea efectele extinctive cu privire la acțiunea penală și dacă intervenea **după citirea actului de sesizare**, dar până la rămânerea definitivă a hotărârii de rezolvare a fondului. Însă, ca urmare a intervenției Curții Constituționale, aplicarea acestor dispoziții în interpretarea instanței supreme a fost nuanțată. Prin D.C.C. nr. 397/2016 (M.Of. nr. 532 din 15 iulie 2016), Curtea a constatat că dispozițiile menționate sunt constituționale în măsura în care încheierea unui acord de mediere cu privire la infracțiunile pentru care poate interveni **împăcarea** produce efecte numai dacă are loc până la citirea actului de sesizare a instanței. Instanța de contencios constituțional a stabilit, așadar, o corespondență între momentele procesuale până la care poate interveni cauza extintivă propriu-zisă – retragerea plângerii prealabile sau, după caz, împăcarea, și cauza extintivă *sui generis* – încheierea acordului de mediere,